

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši števil. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje peti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravnštvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Črnogorsko bojišče.

Dne 5. januarja so čete generala pl. Kövesza dobro napredovale v Črni Gori, in sicer severno od Berana in zahodno od Rožaja. V ozemlju kotorskega zaliva je na obeh straneh začelo delovati topničarstvo.

Dne 6. januarja so čete generala Kövesza vrgle Črnogorce iz postojank pri Mojkovcu, pri Goduzi, severno od Berana ter zahodno od Rožaja in na pol poti med Pečjo in Plavo. Boji so bili ljuti. Naše sprednje čete so bile oddaljene še 10 km od Berana.

Dne 8. januarja so se Črnogorci zopet postavili v bran. Z naskokom so naši vzeli neke višine in zaplenili en top. Ob Tari so bile praske. Na hercegovinski meji in v ozemlju kotorskega zaliva so naše čete pričele boj proti črnogorskim postojankam.

Dne 9. januarja so naše, proti Beranu prodirajoče čete zopet vrgle Črnogorce z višin in dosegle Biočo. Severno od Bioče so bili Črnogorci izgnani z zahodnega brega Lima. Na vrhovih gora je ondi sneg, zato so imele naše čete velike težave. Ob globokem prepadu Tare deluje topničarstvo in se bijejo praske. Ta dan so se nadaljevali boji na jugozahodni črnogorski meji.

Trdnjava na Lovčenu stoji 1759 metrov visoko. Črnogorci so Lovčen dolgo branili z vso silo, ker imajo to za sveto goro, a proti veliki premoči ne pomaga nobeno junaštvo. Avstrijci prodirajo od treh strani proti Cetinju. Ko bodo vzeli Berane, je črnogorska moč zlomljena, tudi po naravi močno utrjene Tare ne bodo več mogli dolgo braniti.

Zadnji čas si je avstrijska vojska postavila kot glavno nalogo zavzetje Lovčena. Naša diplomacija si je že prej veliko let prizadevala, pripraviti črnogorskega kralja, da bi odstopil Lovčen

Avstriji, ker se je mislilo, da Lovčen gospodari nad Kotorjem. Minuli teden so se tedaj priredile vse priprave za zavzetje trdnjave. Pehota je lezla kvišku z dveh strani, po potih, ki vodijo v lovčensko sedlo. Na severu so šli naši vojaki čez višine Krstaca in so jih vzeli. Prodiranje južno od Kotorja so izvedli čez Solar in so ga vzeli v soboto z naskokom. Tu v višini 1300 metrov so Črnogorci branili močno postajanko in boj moža z možem je trajal več ur. Naši težki in najtežji topovi, ki so jih podpirali topovi naših ladij, so imeli prav velik uspeh. Tri dni so plezali naši na lovčenske robove in so nazadnje zmagali. Uradno poročilo o zavzetju Lovčena se glasi: V tridnevni trdi boji je premagala naša hrabra pehota v krasnem sodelovanju s težkim topništvom in z vojno mornarico ljut odpor sovražnika in strašne težave zimskega vojnega ozemlja, ki štrli liki zid 1700 metrov visoko iz morja in ki je že leta sem prirejen za obrambo. Plen: 26 topov in dva 24 cm možnarja, dva 5 cm moderna možnarja in dva 12 cm topova, dalje strelivo, puške, živila in zaloge oblek. Del topov je nepoškodovan in se vporabi proti sovražniku. — Kdor ima Lovčen in velike topove, ima gospodstvo nad velikim delom Adrije. Zato Italijani s srpsim očesom gledajo na Lovčen, zavzet po avstrijski armadi.

V severovzhodni Črni Gori smo vrgli sovražnika, ki se je včeraj tik pred Beranom še branil. V naši lasti je kraj in gospodujoče višine južno in zahodno od tam. Hitremu nastopu se je posrečilo, da smo goreči most čez Lim v Berane rešili, da ni bil popolnoma uničen.

Pri Peči smo zopet izkopal 13 srbskih topov in veliko streliva.

Rusko bojišče.

Siloviti so bili ruski napadi na vseh točkah v vzhodni Galiciji in ob bukovinski meji sredi

preteklega tedna. Dne 4. januarja so nastopili Rusi na besarabski bojni črti zopet z najmočnejšim topniškim ognjem. Nato je sledil napad pehote proti našim postojankam pri Toporovcu in ob državni meji vzhodno od Raranča. Ruski oddelki so imeli med našimi ovirami, večinoma pa že prej, velike izgube. Odlikovali so se zopet z veliko vztrajnostjo pri najtežavnih razmerah naši hrvaški in južno-ogrski polki. Ruski valjar je bil ustavljen. Enaka usoda je zadela Ruse tudi pri napadih na mostno utrdbo pri Ušječku in Jaslovjecu.

Drugi dan so boji v vzhodni Galiciji in Besarabiji precej odnehali. Rusi so le včasih streljali s topovi, s pehoto pa niso nikjer nastopili. Nemci so imeli ta dan nekoliko posla z Rusi pri Jakobovu in Čartorisku z naprej potisnjenimi ruskimi oddelki.

Ruska poročila trdijo, da so dne 3. januarja vjeli Rusi 18 častnikov in 1043 mož. Romunski listi pa pripovedujejo, da imajo Rusi na prostoru med Pinskim in Hotinom pripravljenih dva milijona vojakov.

Glavni napad Rusov proti Črnovicam se je izvršil po 50 urni artiljerijski pripravi iz 400 topov. Ruski car in francoski general Pau sta bivala tačas v glavnem stanu v Mohilevu. Ko je car videl, da Rusi ne bodo prodrli, se je vrnil domov. Kakšne razmere so v ruski armadi, dokazuje to, da je bilo doslej odstavljenih 98 ruskih generalov.

Dan 6. januarja je minul precej mirno. Le ob Stiri je bilo nekaj boja. Rusi so zasedli neko pokopališče severno od Čartoriska, prepodila jih je pa od tam avstrijska deželna bramba. Rusi so zato mirovali, ker so ta dan obhajali Božič.

Dne 7. januarja so pa začeli Rusi v vzhodni Galiciji zopet napadati. Turkestanski strelci so začeli prodirati proti našim črtam severno od Bučača preden je napočil dan in so vdrli na

PODLISTEK.

Njene oči.

Črtica. — Napisal P. Mubi. (Dalje.)

Hišni gospodar ostrmi, umolkne in gre. Ni hotel užaliti svojega hlapca. Mnogo let je bil Rok že pri hiši in tako odločen hlapčev nastop ga je zavrnil. Vrh tega je bil gospodar hlapcu dolžan, ker mu je skoro ves zaslužek pridržal proti primernim obrestim.

Rok je napregel in pognal. Kakor bi se zemlja uprla, tako je Iskra potegnila voz drva iz blatnatega jarka in Roku se je srce zadovoljno smejalo, ko je pokal z bičem po zraku in odganjal kobilici nadležne muhe.

„Pa je ne dam in je ne dam, za nobene denarje ne!“ je ponavljal sam pri sebi, sedeč na drveh in se veseleč pokončne hoje mlade Iskre.

Gospod profesor Kazalec je prihajal ravno iz šole, ko je Rok zložil drva na dvorišču.

„No, Rok, kaj je novega pri vas? Ali so oče Jederč zdravi?“

„Kajpada so. Nekaj vas moram pa vendar le poprašati. Danes dopoldne sem videl čudno svetlobo na nebesu. Poprašal sem sosedovega študenta, kaj ta svetloba pomeni? Ko mu nisem mogel verjeti, da je bila tista svetloba božji stolček, mi je dejal, da sem jaz božji volek,“ pripoveduje hlapec učenemu možu.

„Le povej študentu, da je on božji volek, ne ti,“ odgovarja profesor, „ti si imel prav, da

mu nisi verjel. Zakaj v obzoru stoječe oko ne vidi več mavrice, ako je solnce 42 stopinj nad obzorom. Zato poleti nikdar ne vidimo mavrice med deseto uro dopoldne in četrto uro popoldne.“

Rok je strme poslušal odgovor učenega moža in zadovoljno nadaljeval:

„Hvala vam za modri pouk, gospod profesor! Hvala vam pa tudi za lepi govor, ki ste ga imeli na nedeljskem shodu.“

„Ali si me slišal?“ popraša profesor, čudeč se.

„Ob nedeljah pridem večkrat v mesto k 10. opravilu in ko sem čital na hišnih vogalih, da spet govori gospod profesor Kazalec v društveni dvorani o socialnem vprašanju, sem se takoj odločil, da vas grem poslušati, ker vas osebno že davno poznam. In ni mi bilo žal.“

„Torej si razumel moj govor in ti je bil po volji?“

„Začetka in konca nisem dosti razumel, a razumel sem vas dobro v sredi govora, ko ste naštevali zglede. Govorili ste o nizkih plačah delavskih stanov in o velikih obrestih bogatinov. Pri tem sem se jaz čutil prizadetega.“

„Kako to, Rok?“

„Pravili ste, da imajo učitelji na mesec po 60 K plače brez hrane in stanovanja, jaz pa imam 40 K plače na mesec s hrano in stanovanjem in za malico še po vrhu vsak dan dopoldne in popoldne polič vina stare mere. Po pravici vam povem, da me je bilo sram takrat, ko sem poslušal sredo vašega govora,“ skonča hlapec in plašno pogleda profesorja z naočniki.

„Kaj za to, Rok! Bodi hvaležen Bogu, da imaš tako dobrega gospodarja in da ti tako dobro gre. Vsak delavec je vreden svojega plačila.“

„Učitelj plačuje še vrhu tega davek od službenih prejemkov, mora biti naročen na strokovne knjige in liste, se mora boljše oblačiti itd. Jaz ne plačam niti vinarja davka, časopise berem gospodarjeve, kmetije sem se naučil od starišev in gospodarjev, meni toča ne pobije, ogenj mi ne škodi.“

„Srečen si, Rok, in vrhu tega še samec! Zakon, to ti je še požrešna zver.“

„A tudi takrat, ko ste govorili o pijavkah, o oderuhih, me je pogrelo v dno duše. Zakaj tudi meni plačuje gospodar osem kron od sto.“

„Ti imaš tudi denar na posojilih? Potem se ti odkrijem, potem nisi hlapec, ampak gospod. Hlapec je le tvoj gospodar.“

„Pravijo da nas posle Bog spomladi pogleda z milim očesom, jeseni pa gospodarje. A mestne ljudi gleda Bog celo leto s taistim očesom, in to mora biti zelo dolgočasno, ker ni leto in dan nobene izpremembe. Pri nas na kmetih pa je gorko in mrzlo, svetlo in temno, veselo in žalostno — in zato je prijetno, je dobro, je lepo.“

„Srečen si, Rok! Bog te ohrani!“

Srečno tudi vi in Bog vas ohrani!“ odvrne Jederčev hlapec in požene kobilico proti domu.

Profesor je odšel po stopnjicah v svoje stanovanje in je mrmral sam sebi:

„Na kmetih še ni socialnega vprašanja.“

ozkem kosu naše bojne črte v naše jarke. Z naglim protinapadom sta jih vrgla nazaj honvedna pešpolka št. 16 in 24 in gališki pešpolk št. 57. Naši so dobili 720 vjetnikov in tri strojne puške. Na besarabski bojni črti so Rusi uvedli okoli poldneva napade z bobnečim ognjem svojega topništva. Najhujši pritisk je bil zopet na naše postojanke pri Toporovcu in vzhodno od Raranča. Nekoliko Rusov je vdrlo v naše jarke, a so jih naše rezerve zopet pregnale v ročnem metežu. Vjeli so naši enega častnika in 250 mož. Vjetniki so povedali, da bi Rusi zopet radi prišli v Karpate. Izgubili so pa Rusi, kakor trdi naš glavni stan, v novoletnih bojih ob besarabski meji in ob Stripi najmanj 50.000 mož, mrtvih, ranjenih in vjetih.

Dne 8. januarja Rusi niso ponovili napadov, marveč so le od časa do časa namerili ogenj na naše črte. Pač pa so naši poizvedovalni oddelki dognali, da Rusi pritegujejo armadam ojačenja. Ruske poizvedovalne oddelke ob potoku Korminu in v Voliniji so naše čete razkropile.

Pri Rigi in Jakobovu so imeli Nemci z Rusi le male praske, trg Čartorisk so pa Rusi zasedli.

Rusi so, kakor so pripovedovali njihovi vjetniki, imeli večkrat premagati strašne ovire. Ko so prišli do naših žičnih ograj, so mnogokrat nastopali v 24tih vrstah. Žice so bile prepojene z električnim tokom. Ruski vojaki so metali na žične ograje debele vrvi z zankami in vlekli žice toliko časa, da so jih pretrgali.

V Trembovli je car osebno navduševal čete. Častniki so bili dobili povelje, da morajo na vsak način prodreti avstrijsko fronto. Vse zaman.

Dne 9. januarja v Galiciji in v Bukovini ni bilo večjih bojov, le pri Toporovcu so naši zvečer odbili en ruski napad. Nemci so pa pri Brestijaniju odbili napad nekega močnega ruskega oddelka. V Črnovicah se ne pozna mnogo, da je bojišče tako blizu. Vidi se pač ruski vjetniki, katere vodijo skozi mesto.

Vjeli so naši tudi celo rusko vojaško godbo, ki je svirala, ko je korakala po cesti v Sadagoro. Prišel je nad Črnovice tudi ruski letalec, ki je metal bombe, pa je slabo zadeval.

Generalni intendant ruske vojske je postal general Šuvajev. Veliki knez Nikolaj Nikolajevič je prišel k carju v glavni stan.

Razen navadnih bojov s topovi je bilo 10. januarja na besarabski fronti in v vzhodni Galiciji mirno. Drugo jutro so pa Rusi po najljubšeji topničarski pripravi zopet napadli med Toporovcem in Rarančem.

Po novejših poročilih so Rusi vjeli dne 7. januarja 1.175 vojakov, potem pa še 300 mož.

Pridobite nam novih naročnikov!

Konjski hlapec Rok je bil priden in umen človek. Nad hlevnimi durmi je imel zapisane besede s kredo: „Rana ura, zlata ura“. Ta izrek je zapisal Rok zlasti z ozirom na deklo Katro, ki je rada spala in navadno mudila hlapca z molžo za ranega jutra. Katra je zelo nerada gledala napis na hlevu in nekega jutra ga ni bilo več nad vratmi. Rok je hitro uganil brisalca in naslednje jutro se je čital ta-le napis, zarisan z oljnato barvo na zidu nad oknom, koder je Katra spala:

„Lenega čaka strgan rokav,
Palica beraška, prazen bokal.“

Katra se je jokala, ker ni mogla izbrisati tako lahko oljnatih črk, kakor napisanih s kredo. Trikrat je prebelila črke, a še so se rezale izpod beleža v megleni obliki.

Gospodar je hvalil Roka, pošli in delavci pa so ga skoro črtili, zlasti poleti, ker je bil konjski hlapec vesten človek in ni maral, da bi plačani najemniki postavali. Vendar je Rok zapalil tudi gospodarjevo jezo in tako se je voz zasukal.

Jederc je prejel pismo iz mesta, da dobi za svojo kobilo 800 K, ako je naprodaj. In Jederc je računil tako-le: Za kobilo 800 K, za mehkohtega vola 600 K, ker je pitan, za 100 meter-skih sežnjev bukovih drva pa 2000 K. Vse to bi zneslo 3400 K. Roku je Jederc dolžan 3100 K, torej mu ostane še 300 K, da si kupi volička in ga spari s pisancem. Tako bi prišel polagoma spet do dobre vozne živine.“

Jederčevka je zadovoljno poslušala proračun svojega moža in mu pritrdila: „Rok je res preveč

Italijansko bojišče.

Dne 4. januarja je bil hud artiljerijski dvoboj pri Krnu in pri Oslaviju. Naši so odbili nov napad na jarek severno od Dolja z ročnimi granatami. Odbit je bil tudi napad severno od gore sv. Mihaela. Tako so se tudi dne 5. januarja, ko je postalo streljanje še močnejše, naše čete vrlo držale in so odbile več napadov severno od Dolja. Živahen boj je bil na Tirolskem pri Rivi. Na koroški fronti je italijanska artiljerija silovito streljala proti utrdbi Naborjet, a brez vapeha, kakor v mesecih juniju in juliju lanskega leta.

Dne 6. januarja so se nadaljevali boji s topovi na mnogih mestih bojne črte in so bili posebno živahni v ozemlju na Col di Lana, pri Bovcu, ob goriškem obmestju in v odseku Doberdobske visoke planote.

Dne 7. januarja so Italijani še vedno živahno streljali na severni del tolimskega obmestja in na naše odotne severne postojanke. Od nas zaseden jarek so vnovič napadli. Tudi pri Oslaviju in v odseku doberdobske visoke planote so bili semtertja ljuti boji s topovi. Tako so zadnje dni gmeli topovi od Plav do morja.

Dne 9. januarja na jugozahodnem bojišču ni bilo drugih bojov, kakor boji s topovi na Goriškem, na Col di Lana in v Folgariji.

Dne 10. januarja je ostal položaj neizpremenjen, na južnem Tirolskem je priletelo nad dolino Adiže 11 italijanskih letalcev, ki so metali na več krajih brezuspešno bombe.

Italijani napovedujejo nov splošni napad ob Soči. Na dopustu bivajoči italijanski vojaki so poklicani v bojno črto.

Nemčija v bojih na zapadu.

Francozi so dne 5. januarja obstreljevali mesto Lens. Nemški bojni letalci so sestrelili dve angleški letali. Kam so prešla velika nemška zračna letala, se ne vé.

Po malih, vedno se ponavljajočih praskah se je Nemcem posrečilo, da so zopet dosegli enkrat uspeh, vzeli Francozom 20 častnikov in 1038 lovcev ter zaplenili 5 strojnih pušk — Dne 9. januarja so pa vjeli 420 Francozov, med njimi 7 častnikov in dobili 5 strojnih pušk.

Dne 10. januarja so Nemci odbili sovražne napade pri Massiges. Število vjetnikov se je povišalo na 480 mož.

TURŠKO BOJIŠČE.

Francozi in Angleži so zapustili Galipoli in nobenega ni več pri Seddl-Bahru. Turki so jih zasledovali in so uničili mine. Tako je Galipoli

sedaj od sovražnika popolnoma izpraznjen. Angleži se hvalijo, da so sami odstranili topove in havbice, razen 17 obrabljenih topov, ki so jih razstrelili, in potem odšli. Tudi Francozi se ponašajo, da so odšli brez izgub. Turki pa poročajo, da so bili jako trdi boji in da so samo Angleži v svojih brezuspešnih bojih pri Dardanelah izgubili več kot 100.000 mož. Seveda so jih mnogo izgubili tudi Francozi. Okoli 1000 francoskih in angleških uradnikov je že čakalo na Mudrosu, da bi zasedli nova mesta, ko bi se bilo posrečilo premagati Turke, a sedaj so morali pustiti svoje nade.

POLITIČNI PREGLED.

Srbija.

Avstrija je v premagani Srbiji ustanovila vojaško generalno gubernijo. Prvi guverner je postal podmaršal grof Salis, ki je izdal razglas srbskemu narodu, v katerem pravi, da bode on s pravično upravo naredil v deželi zopet red, tako da se boče srbski narod, katerega so poprejšnji njegovi voditelji zapeljali, zopet vrnil k rednim razmeram.

Turčija.

Enver-paša je izjavil v zbornici, da je turška mornarica bila kos vsaj v ožinah sovražni mornarici posebno zato, ker je Turčija dobila od Nemčije dve veliki bojni ladji. — Posledica angleškega umikanja bode sedaj ta, da bo Turčija prosto lahko razpolagala s 100.000 možmi.

Francoska.

Za predsednika senata je bil izvoljen Dubost s 175 glasovi in za predsednika zbornice Dechanel s 322 glasovi.

„Še hujši časi.“ Minister notranjih zadev princ Hohenlohe je rekel dunajskemu županu, ko sta govorila o težavah pri preskrbi živil: „Uvidevam težko breme, ki se je naložilo prebivalstvu o cenah moke. Opozarjam pa, da pridejo še hujši časi in se bodo kot posledice vojne naložila prebivalstvu še daljna bremena.“

Naši vjetniki. Srbi so 30.000 avstrijskih vjetnikov izročili Italiji, pod nadzorstvom srbskih častnikov so pa doslej še vedno.

Črnogorsko ministrstvo odstopilo. General Vukotić je podal ostavko, katero je kralj sprejel. Kralj Nikita je sestavo novega kabineta poveril Lazaru Mijuškoviću, ki je Avstriji prijazen.

Pred Dardanelami so mnogo pripomogli veliki topovi, katere so hili Avstrijci poslali Turkom, da Angleži niso mogli ničesar opraviti.

Potopljene ladje. Angleži so zopet izgubili nekaj ladij. Občutna škoda jih je zadela, ko je velika bojna ladja „Kralj Edvard VII.“ zadela na mino in se potopila.

oblasten. Saj se že ljudje menijo, da je več njegovega, kakor tvojega. Kar daj, Jože!“

Hišni gospodar zadovoljno zatakne pismo za zrcalo, zakašlja, kakor bi hotel priti do čiste govorice, natakne klobuk in odide proti hlevu:

„Rok, jutri zjutraj boš gnal kobilo v mesto. Je prodana; 800 K ti bodo našteji, pa jili dobro shrani, da jih ne izgubiš.“

„Kaj, Iskro ste prodali?“ se začudi hlapec. „Ali Vam nisem rekel, da ne?“

„In ravno zato sem jo prodal, ker si ti rekel, da ne. Pokazati ti hočem, da sem še zmerom jaz gospodar pri hiši.“

„Le bodite gospodar in hlapec. Z voli jaz ne bom vozil. Jutri mi naštejte denar in pojdem.“

„Jutri ne, ker nisi na dneve pri meni, v štiri-najstih dneh pa.“

In gospodar se obrne ter stopa s trdo stopnjo proti hiši. Skoro se mu je glas tresel in dasi premišljeno, je vendar težko izgovarjal ukazujoče besede. Doba dvanajstih let se mu je strnila pred očmi.

A tudi Rok je gledal v tla in skoro so se mu zdele sanje, kar je ravnokar doživel. Dvanajst let je bil pri hiši, kar domačega se je čutil in niti na um mu ni prišlo, da bi šel kdaj od hiše. Zdaj pa tako brz in za tako malo reč! Kaj neki poreče Rezika, domača hči?“

Vse to se je motalo pred očmi užaljenemu Roku in skoro da je prišel do zaključka, da ne bo nič iz te moke. Pristopi k Iskercu in jo boža. Oklene se je okrog vratu in solza mu zalije lice. Iskerc ga je tako sočutno pogledala, da se mu

je milo storilo. Iskre temne oči so mu bile ljubše kakor Katrične svetle oči.

Drugo jutro je Rok kobilo nakrmil, a ni mu bilo na mislih, da bi gnal kobilo v mesto. Dekla ga draži:

„Zdaj pa imaš tisto tvojo kobilo, ki bi jo bil kmalu že v tron postavil. Gospod župnik so vzeli sv. Juriju konja iz trona v velikem oltarju, ti bi ga pa rad nazaj postavil.“

„Katra, ti ne veš ceniti dobrega konja,“ ji odvrne hlapec. „Dober in lep konj je vse kaj drugega kakor tvoja vampasta čada v kotu.“

„Rok, tebi je več za žival kakor za človeka. Ali ni neumno, da zaradi te konjske pare odpoveš dobro službo?“

„Jaz skrbim za hišo, in ker sem prepričan, da je škoda gospodarjeva, ako gre Iskra od hiše, zato ostanem pri svoji nameri.“

„Eh, kaj tebi mar gospodarjeva škoda? Ti naredi to, kar ti ukaže gospodar, in imaš opravljeno vse. Čemu nepotrebne skrbi?“

„Ti že lahko tako rečeš, ker ti ni dosti za kredit, jaz pa ne morem in ne morem.“

„Pojdi, kamor hočeš. Enega sitneža bomo manj imeli pri hiši“, odvrne dekla in odide iz hleva.

Na pragu se prikaže hišni gospodar.

„No, ali še ne pojdeš, Rok?“

„Iskro bom plačal jaz. Naj ostane pri hiši“, odvrne hlapec.

„Ne morem, ker sem že odpisal, da jo priženeš. Kobila je prodana.“

Za očetom pride hči.

Moka.

To je za nas zdaj najbolj važno politično, pa morda tudi vojaško vprašanje, bolj važno, kakor če so naši zasedli Lovčen, kaj bo z moko.

Morda tega vsi tako ne umejo — tisti ne, ki imajo še kaj v kaštah; pač pa gotovo tisti, ki nimajo nič, in teh je največ. Kdor sliši te prošnje: moke, moke! — mora verjeti, da se gre za resno stvar. Ali naj vse lepe uspehe na bojiščih vržemo proč radi pomanjkanja moke? Upamo, da nismo tako daleč.

Pa če hočemo kaj izvedeti, zakaj se je ustavila moka, je tako, kakor če bi pogledali venkaj v temno noč; povsod zadenemo na sama vprašanja, na jasen odgovor nikjer. Tukaj je moka, tam je moka, Ogri jo imajo, kmetje jo imajo; pa moke vendar le ni...

Nam je na tem, da moko dobimo, in če je tudi koruzna ali črna!

Z novim letom je izdal notranji minister princ Hohenlohe navodila, da se bo po novem letu mlela drugačna moka, kakor dosedaj. Dosedaj se je mlelo iz 100 kg pšenice, 15 kg ničle, 25 kg enojke, 38 kg dvojke, torej skupno 78 kg moke. Na sprašnje ob mlenju se je računalo 2% in na otrobi 20 kg. Po novoletni odredbi naj bi se delalo samo 3 kg ničle in grisa, 15 kg moke za kuho št. 1 in št. 2; ostalih 64 kg naj bi bilo za krušno moko. Tako bi se iz pšenice dobilo skupno 82% izmlevkov, na sprašnje bi se odštelo 3%, na otrobi 15%.

C. kr. vlada je hotela izdelavo fine moke zmanjšati, množino moke nižje vrste pa znatno povečati. Ko smo brali prvič o tej spremembi, smo mislili: tako je prav; to bi bili morali vže v jeseni storiti, čemu se bo žito tratilo na fine moke, saj si ljudstvo želi slabejše in cenejše moke, ki tudi več zaleže! V teh razmerah bi človek pričakoval, da se bo večina žita mlela na „črni kâmen“, kakor kmetje delajo.

izdala drugo, ki je pač nekaj drugačna, pa ne veliko pri fini moki, pač pa je krušna moka nastavljena ceneje, namreč na 42 vin. od mlina na debelo. Po prvi naredbi bi stalo 64 kg krušne moke po 47 vin. — 30 K 08 v; po drugi naredbi 57 kg po 42 v — 23 K 94 v. Ker ni povsem jasno, koliko se bo izdelovalo moke št. 1 in št. 2, se po dosedaj znanih podatkih ne more narediti točen račun, koliko dobi žitno društvo za izmlevke od 1 kvintala žita.

Če bi lahko dobili dovolj krušne moke, bi bili tudi mi na dobičku, da slabejša moka po novem letu vsaj dražja ne bi bila. Toda, ker si moke sami ne moremo izbiti, kakoršno hočemo, in moramo vzeti tudi fine moke, bo jako dvomljivo, če bomo kaj na boljšem, posebno, ker iz Avstrije same ne moremo veliko moke pričakovati, ampak smo navezani na Ogrsko. Ogrski mlinarji so se proti novi odredbi kratkoma uprli in rekli, da ne bodo tako mleli — mleti hočejo po starem; saj časniki so tako poročali, ko je prišla prva vladna odredba na svetlo.

Dozdaj smo opazili to, da nam pošiljajo le drago, fino moko; dvojke prav malo ali pa nič. Najbrže bodo v prihodnje ravno tako delali ali pa še hujše. Ljudje vzamejo poslano, ker drugega ni; pa veliko rajši bi imeli slabejšo in cenejšo moko. Dokler so bile cene primerno nizke, je še šlo; a če bo ničla po 1 K 20 v en kilogram, kaj bodo a provizačni odseki počeli z njo?

Zato želimo, da pristojne oblasti storé, kar morejo, da pride v deželo več krušne, rzene ali pa (ne drage) koruzne moke; posebno sedaj, ko je upanje, da vendar kaj pride iz Romunije

in ko se v kratkem prične promet s turšico, so potrebni hitri koraki. Tudi nekaj vagonov ajdove moke bi zelo prav prišlo!

Rajni Povše je pisal en dan pred smrtjo, da imamo v Avstro-Ogrski 100 milijonov kvintalov rži in pšenice, brez turšice. Če ta račun drži, je vendar čudno, da sedaj tako manjka moke, saj se je račun na vsako osebo samo od 72—108 kg, torej 1 dober kvintal žita.

Živina in klaja.

V zadnjem „Domoljubu“ poroča dr. Lampe o vsehpih štetja živine, katero je odredil kranjski deželni odbor dne 1. decembra 1915. Iz primere s številom živine leta 1910. se razvidi, da je število krav ostalo neizpremenjeno, pomnožilo se je število telet, ker je bilo prepovedano jih klati. Pri bikih smo splošno napredovali, dasi se jih zadnji čas preveč pokolje. Delavna živina je pa jako padla. Vsled tega je zaprosil deželni odbor vojaško oblast, da naj se pri nadaljnih dobavah voli sploh več ne jemljejo, da bode mogoče spomladi polja obdelati, kajti pri pomanjkanju konj nam ostanejo za delo samo voli. Sicer se tudi krave za delo jako uporabljajo, a za obdelavo polja je vendar treba predvsem ohraniti vole.

Deželna vlada je dala šteti zaloge sena. Vspeh tega štetja je pa jako nepovoljen in kaže, da stojimo na Kranjskem v doglednem času pred popolnim pomanjkanjem krme, kajti našelo se je samo 1 milijon 538.204 q sena. To je seveda številka, ki da silno veliko misliti. Le računajmo! Po približnem računu imamo na Kranjskem še 6.400 konj. Za te je treba na leto 168 tisoč 880 q sena in 46.720 q slame. Za približno 24.000 ovac potrebujemo 52.800 q sena in ravno toliko slame. Za 246.993 goved računamo potrebo 5.750.400 q sena in 1.149.420 q slame. Če to seštejemo, tedaj pridemo do zaključka, da je za pravilno hrano konj, goved in ovac na Kranjskem potrebno na leto 5.990.080 q sena in 1.249.420 q slame. Če postavimo temu nasproti množino, ki jo je dognalo zadnje štetje, v višini 1.538.204 q sena, tedaj vidimo, da naše zaloge sena daleko ne zadostujejo!

Mi imamo danes na Kranjskem k večjemu eno tretjino krme, ki je potrebuje sedanje stanje naše živinoreje. Zaradi tega je deželni odbor takoj

„Oče, pa se dajte pogovoriti! Saj vendar vidite, da je Rok s hišo“.

„Gospodar hočem ostati jaz. Rezika, ti molči!“ odgovori Jederc in odide v hišo.

„Rok, potrpi, saj se vrneš kmalu“, pošepče Rezikâ hlapcu in ga pogleda tako sočutno, da se je Roku srce zamajalo. Znotraj in zunaj hleva so letele solze na tla. In ko je Rok pogledal Rezikâ v oči, se mu je zdelo, da ima ravno tako temne šarenice kakor prodana Iskerca. Z rokavom si je obrisal oči, pobožal Iskerco in se odpravil iz hleva.

Kobilo je gnal gospodar sam v mesto. Rok pa je vrgel rokavnik čez ramo in odšel v bližnjo gostilno.

* * * (Dalje prth.)

TONEJ SELJAN:

(Dalje.)

V vihrâh in zablodah.

Na tiho dvorišče, obzidano, belo prijahala vitezov jata je trudnih. Boljarov sosednjih rodbin bila truma.

Blesk mesečni plesal po njihovih šlemih, po ramah, po kopjih, po tlaku je skakal, gibalo se vse je, vsekrižem.

V njihovi pa sredi, uklenjen na rokah, brez meča, raztrgan, krvav in razmršen privezan na konja bil mladec orjaški. »Dom tvojih očetov, le glej! Ti! Nevrednež!« izrekel obstavši je nekdo iz spremstva.

Razjahali konje, podali jih slugam, pomogli so s konja zdaj tudi vjetniku — in zloznih korakov stopali čez prag.

Vratar se je nemo poklonil, a drzno, oholo in s srdom v očeh; molče jih premotril po redu je, mrzko, vprašaje je gledal med njimi gospoda.

V dvorani so vitezi tiho posedli, jetnik pa obstal je — vsem pred očmi, uprte poglede nanj, dolgo molčali so.

In vstal je častljiv, popolnoma miren mož, star, plemenit, beloglav in dostojen; oči so mu plave za hip zažarele in je spregovoril:

«Drugovi mili, mili bratje; mene pač poznate! Drug sem bil vam vedno in vi moji vsi drugovi. Skup borili proti Turku, skup jokali, skup smo peli, skup smo pili, skup živeli, kakor bratje, to vam rečem, kot rojeni bratje. Kukavice ni bilo med nami, kukavice izdajice.

Mili bratje, meni Bog izročil biser — milo edinico, srcu uteho, očem tolažbo, moj up in ponos. Kakor svetinjico čuval sem jo; kot golobico — hčerko mojo.

Kot golobica nežna je ptica tuja vsi zlobi, tak ona je bila nedolžna vsa.

Oni mi jo je ubil! Oni uničil podporo je starcu! In — on se je štel še prijatelja mi! — Kaj menite, stari prijatelji moji?»

Molk. Jetnik je dvignil glavo kot prestrašen, kot vzbujen iz spanja plašen; pogled zavzet je begal po navzočih kakor lastovka ujeta.

Iz kota v tišino zarezal se jasen, svečanosten glas: «Smrt mu!» «Smrt, smrt in izbrisani spomin in preklet!» glasno zahrumelo je v zboru. Glasovi so zlili v presilen se hrup, polnili dvorano in tihe hodnike, hrumeli minuto, a skoro zamrli. —

«Hej, hlapci, vstopite!» drug vitez zaklical. «Zgrabite nevredneža in ga zaprite v globoko podzemeljsko ječo. Tam čaka naj smrti, ki naj ga odreši. Mi rok si ne skrunimo s plemsko krvjo. Zaprite ga!» — In se zgodilo.

Zdaj vitezi vstali so in se odkrili — sneli so grb in mu pečat zlomili, vrgli na tla so ga in poteptali, šli iz dvorane, molče odjahali.

Tih klik: Skovik! pod krovom odzval se in spet je vse tiho. (Dalje prth.)

naprosil vojaško oblast, da naj se za potrebo vojaštva iz družih dežel dovažajo krmila na Kranjsko.

Tako namestnik deželnega glavarja dr. Lampe.

Koliko so izdale prošnje deželnega odbora na deželno vladu in vojaško oblastvo, pa kažejo naslednji ukazi:

Vsled ukaza c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 31. decembra 1915 št. 7/16 se je odredila oddaja sena vojni upravi za dobo od 1. januarja do konca marca 1916. Vsak posestnik bo moral oddati približno sedmi del svoje zaloge sena in pripeljati na kolodvor. Kdor bi se branil oddati nanj odpadajočo množino, bo strogo kaznovan ter se mu bo seno siloma odvzelo. Vsak ugovor je izključen.

Vsled ukaza c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 7. januarja 1916 se je odredila po celi deželi oddaja slame vojni upravi od 1. januarja do konca marca t. l. Za kranjski okraj se določa 3300 meterskih stotov slame, katero naj se pripelje na kolodvor. Slamo je oddati na vsak način vezano v snopeh. Kdor bi se branil oddati nanj odpadajočo množino, bo strogo kaznovan in se mu bo slama siloma odvzela.

Vsem županstvom. Vsled ukaza c. in kr. 5. armadnega etapnega poveljstva oz. c. kr. deželne vlade z dne 7. januarja t. l. št. 611 oddati bo (za kranjski okraj) 27. januarja t. l. vojaštvu 551 goved in sicer 361 glav manj kot 3 leta starih volov, pitanih volov, neoplemenjenih tri in več let starih junic in 320 krav. — Naroča se županstvu poizvedeti in v nadaljnjih osmih dneh poročati, koliko te živine in katere vrste bi bilo iz tamošnje občine vzeti. Najprvo naj se ozira na prostovoljne zglasitve, ker bodo posestniki vsled revizicije mrve in slame itak morali odprodati živino. Seveda se bo sprejemala le povsem dobra živina, slabotna za klanje nepripravna se bi morala zavrniti. V prihodnjih mesecih se bo dobava živine nadaljevala. Plačevala se bo živina po določenih najvišjih cenah. — C. kr. okrajno glavarstvo, dne 10. januarja 1914.

Še bliže k Nemčiji!

Nemško srce plava v velikem veselju. Bliža se trenotek ožje narodne združitev. Vojna še ni končana, ali Nemci že pripravljajo velike sestanke, na katerih delajo načrte za okrepitev Nemštva po vojni. Avstrijski Nemci z vso silo zahtevajo, da naj se kar precej uglađi pot k gospodarski zvezi z Nemčijo. Zadnje nedeljo je bil shod v Lincu, katerega se je udeležilo poleg poslancev in zastopnikov vlade nad 1200 mož iz Zgornje Avstrije. Kaj z nameravano zvezo nameravajo, je na shodu najbolj jasno povedal linški župan dr. Dinghofer. Jezil se je namreč nad budjejeviško trgovsko in obrtno zbornico, ki je izjavila, da bi bila zveza z Nemčijo le v korist Nemcev v Avstriji. Nato je pa rekel župan: „Govorim kot Nemeč. Mi Nemci smo državo vzdržujoč živelj v Avstriji, zato se moramo ojačiti in utrditi, da se bo s tem izravnalo, ker je mogoče, da dobimo v Avstriji kak slovanski prirastek. Tudi za Nemčijo ni vse jedno, kako Nemci v Avstriji stoje. Svet bo po vojni ves drug. Mi hočemo zvezo z Nemčijo omogočiti, ki bo koristila naši ljudski moči. Nemci hočemo biti, ne kakor ropoželjni Moskovitarji, hočemo biti svetovno ljudstvo, to hočemo biti iz svoje moči, nemške čvrstosti, nemške deloljubnosti in nemške delosile.“ Zbovalci so brzojavno prespoštljivo pozdravili tudi nemškega cesarja in so naznanili vladarju nemške države svoj soglasni sklep, da zahtevajo najtesnejšo gospodarsko združitev z Nemčijo. — In Slovenci? Mi Boga prosimo, da bi nam Nemci ne vzeli vse moke in vseh prešičev.

Razširjajte „Gorenjca“!

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri

„Prvi gorenjski razpošiljalni“ Ivan Savnik, Kranj

ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.

NOVIČAR.

V Zagrebu se bode po sklepu hrvaških škofov ustanovilo centralno hrvaško deško seme-nišče z lastno gimnazijo.

Na Dunaju je bil 11. t. m. strahovit vihar, ki je odkrival strehe, tri šipe in ljudi metal ob tla. Ena oseba je ubita in več težko ranjenih.

Knjige „Leonove družbe“ so ravnokar izšle. Znanstvena knjižnica obsega temeljito sestavljen Grudnov članek „Slovenski župani v preteklosti“. Druga knjiga je znameniti roman „Malenkosti“, preveden iz španščine.

V Železnikih je bilo 1. 1915 rojenih 29, umrlo jih je 30, poroke so bile 3 in obhajil je bilo 20.721.

Najvišje cene za seno in slamo. Ministrska odredba: Nestisnjeno seno stane meterski stot 13 kron, slama omlačena s cepcem 9 kron, omlačena s strojem 8 kron. Za stisnjenje sena ali slame sme kmet zahtevati 1 K 50 v več, veiki trgovci in kmetijske organizacije pa smejo pribiti po 2 K 50 v za meterski stot.

Srbske svinje na Nemškem. V mestni klavnici v Dresdenu so zaklali za nemško armado 1700 srbskih svinj. V Belgradu je pa odprtih pet prodajalen, v katerih prodaja mestna uprava odpadke mesa ubožnejšemu prebivalstvu.

Rusi pijanci. V nemških listih se pogosto bere, da so Rusi prav hudi pijanci. Isto piše tudi zadnji list „Correspondenzblatt f. d. k. C.“. Dr. Knific pa v zadnjem listu „Dom in Sveta“ temu oporeka, da bi bili Rusi najhujši pijanci, in pravi: „Potopisci kaj radi kažejo na to rano ruskega naroda, ne glede na to, da grdo razvado nižjih slojev izobraženci hudo obsojajo in delujejo z različnimi sredstvi, da se žganje omeji. Resnici na ljubo pa moramo priznati; Rusi so treznejši narod nego drugi Evropejci. Po zanesljivi statistiki izpije povprečno na leto: Danec 7 l, Nemeč 4-1 l, Francoz 3-5 l, Rus pa samo 2-4 l pravega špirta. Če prištejemo k žganju še alkohol, ki se nahaja v vinu in pivu, je razmerje za Rusa še mnogo ugodnejše. Francoz izpije na leto 22,4, Anglež 10-8,4, Nemeč 9-5,4, Rus pa samo 2-6,5 litrov alkohola. Z ozirom na vse alkoholne pijače sta torej Anglež in Nemeč štirikrat večja „pijanca“ nego Rus, Francoz pa osemkrat večji. Zatorej pa: „Izderi bruno iz svojega očesa!“

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 12. januarja. V odsekih Riva, Bovec in Tolmin, kakor tudi pred goriškim območjem je delovalo topničarstvo mestoma zopet živahnejše. Odbili smo sovražni napadalni poizkus pred južnim delom tolminskega mostišča. Na Goriškem so naši letalci metali bombe v italijanske tabore.

Dunaj, 12. januarja. Brodovje pomorskih letal je metalo 11. t. m. popoldne bombe z uničujočim uspehom v Rimini na tvornico streliva in žvepla, na kolodvor in na obrambno baterijo. Letala so se vrnila nepoškodovana, dasi je več obrambnih topov ljuto streljalo nanje.

Dunaj, 12. jan. Ljuti boji so se tudi včeraj razvili na bojišču ob besarabski meji. Sovražnik je pričel nekoli po opoldnevu sipati na naše postojanke topničarski ogenj. Prvi napad s pehoto je pričel tri ure pozneje. Njegovi globoko strnjeni oddelki so poizkušali petkrat povrsti in ob desetih zvečer šestič, da vdró v naše črte. A zaman. Hrabri branilci so odbili s pomočjo izborna delujočega topničarstva vse napade. Umikanje se je deloma razvilo v nereden beg. Izgube Rusov so velike. Pred odsekom nekega bataljona leži 800 Rusov. Posebno so se odlikovali severomoravski pešpolk št. 93 in honvedska polka št. 30 in 307. Sicer na severovzhodu mestoma praske.

Dunaj, 12. jan. Naše prodiranje proti Črnogorcem uspešno napreduje. — Med boji je pridobil neki oddelek višine zahodno in severozahodno od Budve, neki drugi oddelek pa 1560 metrov visoki Babjak, jugozahodno od Cetinja. — Cesarske in kraljeve bojne sile, ki prodirajo čez Lovčen, so pregnale sovražnika čez Njeguš. — Zasedli smo tudi višine vzhodno od Orahovca onstran meje. — Proti Grahovu odposlane bojne

sile so se po boju, ki je trajal 70 ur, polastile višine jugovzhodno in severozahodno od Grahova. Število na črnogorski jugozahodni meji zaplenjenih topov se je po včerajšnjem poročilu zvišalo na 42. — V severovzhodnem kotu Črne Gore smo vzeli z maskokom sedaj tudi višine južno od Berana. — Avstrijski oddelki so prepodili skupno z Albanci ostanke srbskih čet iz Dugajna, zahodno od Peči. pl. Höfer, fml.

Berlin, 12. jan. Zrušil se je z velikimi izgubami ruski napad pred našimi postojankami pri Tennenfeldu, jugozahodno od Iluksia. — Severno od Kosciuhnovke je vrgel naš poizvedovalni oddelek ruske čete v njih glavno postojanko.

Berlin, 12. januarja. Francozi so napadli v širini 1000 metrov našo postojanko, ki leži severovzhodno od Le Mesnila v Champagni. Napad se je razbil. Sovražnik je hitro poizkušal v uspešnem našem ognju vrniti se v svoje jarke. Streljanje našega topništva je preprečilo, da ni ponovil napada. Munijsko skladišče nekega pionirskega parka, ki se je nahajalo v neki kazemati nasipa mesta Lille, je včeraj zjutraj zletelo v zrak. Sosednja cesta je seveda v zelo znatnem obsegu prizadeta. Do včeraj zvečer smo našli 70 mrtvih in 40 težko ranjenih prebivalcev. Mestno prebivalstvo sodi, da je nesrečo povzročila angleška zarota. — Zastavo Rdečega križa, ki so jo nekaj časa iz bližine kolodvora Soissons odstranili, so včeraj zopet razobesili, ko smo zopet obstreljevali kolodvorske naprave.

Dunaj, 13. jan. V vzhodni Galiciji in na besarabski fronti so tu in tam boji s topovi, drugače nič posebnega. — Italijanska artiljerija je obstreljevala Caeto. Na Rancone so italijanski letalci metali bombe brez uspeha. Naša artiljerija je obstreljevala italijansko taborišče južno od Pontalla. — Črnogorci so bili pregnani iz Budue. Od Lovčena napredujejo naši in stoje v boju šest kilometrov zahodno od Cetinja. Naše čete so prodrle v grahovsko dolino in so vrgli Črnogorce proti Artovcu.

Dunaj, 14. januar. Poroča se, da so padle Cetinje, prestolno mesto Črne Gore.

Vsem rodoljubom toplo priporočamo za sedanji čas primerno dr. J. Lovrenčičevo brošuro „Oče naš!“, ki je izšla te dni v naši tiskarni na korist goriškim beguncem. Cena 50 vinarjev.

Pozor, članice Marijinih družb!

Izšel je v naši tiskarni Bleiweisov družbeni molitvenik: „Hči Brezmadežne“, ki obsega okrog 450 strani. Oblika je ista kakor pri „Tolažba dušam v vicah“. V prvem delu je ponatisnjen stanovski pouk, katerega so v prvi izdaji Slovenke z velikim navdušenjem sprejele. V drugem, novem delu je bogat marijanski molitvenik, ki nudi poleg drugih posebno veliko obhajilnih molitev in vse za družbe potrebne molitve. Pesmi je nad 30. Velja pa molitvenik rdečebrezan 2-50 K. Naroča se lahko takoj pri „Tiskovnem društvu“ v Kranju.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo ameriški umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi

plombirajo zobje

vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.